

ASES
ACADEMY OF SCIENTIFIC AND
EDUCATIONAL STUDIES

III. INTERNATIONAL MARMARA SCIENTIFIC STUDIES CONGRESS

July 18-20, 2025

CONFERENCE BOOK

EDITOR: Dr. Maja Vizjak

ISBN: 978-625-96774-3-9

**III. INTERNATIONAL
MARMARA SCIENTIFIC RESEARCH
CONGRESS**

**JULY 18-20, 2025
ISTANBUL, TURKIYE**

EDITOR
Dr.Maja Vizjak

COPYRIGHT © 2024

BY ASES CONGRESS ORGANIZATION

PUBLISHING COMPANY LIMITED

ALL RIGHTS RESERVED. NO PART OF THIS PUBLICATION MAY BE REPRODUCED,
DISTRIBUTED OR TRANSMITTED IN ANY FORM OR BY ANY MEANS, INCLUDING
PHOTOCOPYING, RECORDING OR OTHER ELECTRONIC OR MECHANICAL METHODS,
WITHOUT THE PRIOR WRITTEN PERMISSION OF THE PUBLISHER, EXCEPT IN THE
CASE OF BRIEF QUOTATIONS EMBODIED IN CRITICAL REVIEWS AND CERTAIN OTHER
NONCOMMERCIAL USES PERMITTED BY COPYRIGHT LAW. ASES CONGRESS
ORGANIZATION PUBLISHING® IT IS RESPONSIBILITY OF THE AUTHOR TO ABIDE BY
THE PUBLISHING ETHICS RULES.

ASES PUBLICATIONS – 2024©

LICENCE KEY: 2022/ 63715

10.08.2025

ISBN: 978-625-96774-3-9

CONGRESS ID

CONFERENCE TITLE

III. INTERNATIONAL MARMARA SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS

DATE AND PLACE

JULY 18-20, 2025
ISTANBUL, TURKIYE

ORGANIZATION

ASES (ACADEMY OF SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL STUDIES),

LANGUAGES

Turkish, English, Arabic, Russian

ADAPTATION OF THE STATUS IMPORTANCE SCALE
TO TURKISH CULTURE:
A VALIDITY AND RELIABILITY STUDY
STATÜ ÖNEM ÖLÇEĞİNİN
TÜRK KÜLTÜRÜNE UYARLANMASI:
GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Büşra BULDUK ¹

Halil EKŞİ ²

İbrahim Halil DEMİR ³

¹Lisans Üstü Öğrenci , Marmara Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, 0009-0006-6137-9001

²Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık,
0000-0001-7520-4559

³ Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Halil Demir, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, , 0000-0002-9397-9232

Özet

Bu çalışmanın amacı Statü Önem Ölçeği'nin (The Status Importance Scale) Türkçe uyarlamasının gerçekleştirilmesi ve ölçeğin psikometrik özelliklerinin incelenmesidir. Statü Önem Ölçeği Francesco Rigoli ve Marco Mirolli (2024) tarafından geliştirilen statüye verilen önemi 10 maddeli ve tek boyut ile ölçen kısa ve etkili bir ölçme aracıdır. Çalışma grubunu 18 yaş ve üstü 221 katılımcı (165 kadın ve 56 erkek) oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 18 ile 58 arasında değişmektedir. Ölçüt bağıntılı geçerlik analizleri kapsamında, bu gruba ek olarak 54 kişilik bağımsız bir örneklem daha çalışmaya dahil edilmiştir. Böylece çalışmanın farklı analizlerinde toplamda 275 katılımcıdan elde edilen veriler kullanılmıştır. Ölçek uyarlama sürecinde çeviri ve geri çeviri yöntemleri kullanılarak ölçek maddelerinin dil ve kültür uyumu sağlanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilerek incelenmiş ve tek faktörlü yapısı doğrulanmıştır. Güvenirlik analizi kapsamında, Cronbach's alfa iç tutarlık katsayısı hesaplanmış ve Cronbach's alfa katsayısı .88 olarak bulunmuştur. Ölçüt geçerliği için Aslan (2021) tarafından Türkçeye uyarlanan Gösterişçi Tüketim Eğilimi Ölçeği incelenmiş ve SIS'in bu ölçeklerle pozitif yönde, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = ,42, p < .01$). Sonuçlar SIS'in Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Bu ölçek, 18 yaş ve üstü bireylerin statüye verdikleri önemi değerlendirmede önemli bir araç olarak kullanılabilir.

Anahtar kelimeler: Statü, Statüye verilen önem, ölçek uyarlama, geçerlik, güvenirlilik

Abstract

The aim of this study is to adapt the Status Importance Scale (SIS) into Turkish and to examine its psychometric properties. The Status Importance Scale, developed by Francesco Rigoli and Marco Mirolli (2024), is a short and effective 10-item, single-factor instrument designed to measure the importance individuals place on status. The study sample consisted of 221 participants (165 female, 56 male) aged 18 and above, with ages ranging from 18 to 58. For criterion-related validity analysis, an additional independent sample of 54 participants was

included, bringing the total number of participants to 275 across different analyses. The scale adaptation process involved translation and back-translation methods to ensure linguistic and cultural equivalence of the items. Construct validity was assessed through confirmatory factor analysis, which confirmed the single-factor structure of the scale. For reliability analysis, Cronbach's alpha internal consistency coefficient was calculated and found to be .88. For criterion validity, the Conspicuous Consumption Tendency Scale, adapted into Turkish by Aslan (2021), was used. A positive, moderate, and statistically significant correlation was found between the SIS and this scale ($r = .42, p < .01$). The results indicate that the Turkish version of the SIS is a valid and reliable measurement tool. This scale can serve as an important instrument for assessing the importance individuals aged 18 and above place on social status.

Keywords: Status, importance of status, scale adaptation, validity, reliability

1. GİRİŞ

Statü kavramı, kökenini Latince “status” yani “durum” veya “konum” kelimesinden almaktadır ve en temel anlamıyla bireylerin toplum içindeki yerini ifade etmektedir (Turner, 2000). Toplumsal yapılar içerisinde bireylerin konumları, genellikle ayrıcalık, güç ve saygınlık gibi ölçütlere göre hiyerarşik biçimde sınıflandırılır. Bu hiyerarşik yapı, bireylerin sosyal rollerini, ilişkilerini ve sahip oldukları imkânlarla erişim düzeyini şekillendiren temel bir toplumsal düzendir (İnce, 2017; Yalçın, 2019). Statüler, bireylerin üzerinde kontrol sahibi olmadığı doğuştan getirilen özelliklere dayalı verilmiş statüler (örneğin cinsiyet, ırk, yaş) ve bireyin çabalarıyla elde ettiği kazanılmış statüler (örneğin eğitim seviyesi, meslek, ekonomik durum) olmak üzere ikiye ayrılır (Ceylan, 2011). Turner’a (2000) göre, geleneksel toplumlarda verilmiş statüler daha belirleyici iken, modern toplumlarda kazanılmış statüler ön plana çıkmaktadır. Bu ayrım, bireylerin toplum içindeki konumlarını nasıl elde ettiklerine dair önemli ipuçları vermektedir. Benzer şekilde Ceylan (2011) da modern toplumlarda bireyselliğin ve uzmanlaşmanın artmasıyla birlikte, kazanılmış statülerin toplumsal sistemde daha baskın hale geldiğini belirtmiştir. Özdemir (2018), günümüzde bireylerin toplumsal statülerinin; eğitim düzeyi, meslek ve gelir gibi sosyoekonomik göstergelerle tanımlandığını, ancak bu göstergelerin sıklıkla yaş, cinsiyet ve kültürel normlar gibi faktörlerle de etkileşim içinde değerlendirildiğini belirtmektedir. Bu durum, statünün yalnızca bireysel başarıyla değil, aynı zamanda toplumsal bağlamla da şekillendiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca tarihsel süreç boyunca yaş faktörü ile statü arasında da anlamlı bir bağ kurulmuş; ileri yaştan, özellikle geleneksel toplumlarda, saygınlık ve bilgiyle ilişkilendirilerek yüksek statü ile özdeşleştirildiği gözlemlenmiştir (Günler, 2022).

Statü kavramı, bireylerin yalnızca toplum içindeki konumunu değil, aynı zamanda saygınlık, sosyal kabul ve tanınma gibi temel psikolojik ihtiyaçlarını da temsil etmektedir. İnsanlar, toplumsal yaşamlarında dikkate alınma, sözü dinlenme ve ciddiye alınma gibi sosyo-psikolojik beklentiler taşırlar. Bu nedenle, statünün nasıl tanımlandığı ve kimlere atfedildiği kadar, bireylerin bu statüye ne ölçüde değer verdiği de önemli bir hâl alır (Yılmaz, 2023; Şahin & Nasır, 2019). Özellikle bireysel kimliğin ve toplumsal aidiyetin daha çok sorgulandığı modern toplumlarda, bireylerin statüye yükledikleri anlam yalnızca dışsal ödüllerle değil, aynı zamanda içsel değerlerle de şekillenmektedir.

Bu bağlamda, statü yalnızca bir toplumsal yer belirtmekle kalmaz; aynı zamanda bireyin kendini gerçekleştirme ve tanınma ihtiyacının da bir parçası olarak işlev görür (Maslow, 1943).

Statüye verilen önem, bireyin hem toplum içindeki yerini hem de kendilik algısını belirleyen temel bir etmendir (Ceylan & Kardaş, 2020). Bireyler statü aracılığıyla sadece sosyal kabul

görmekle kalmaz, aynı zamanda kendi yeterliliklerini ve topluma katkılarını da onaylatma fırsatı bulurlar. Bu nedenle, bireylerin statüye verdikleri önem; özsaygı düzeyleri, yaşam hedefleri, başarı motivasyonu ve sosyal ilişkileriyle doğrudan ilişkilidir (Çaylak, 2023; Anderson, Hildreth & Howland, 2015). Modern toplumlarda statü, bireyin sosyal değerini ve toplum içindeki görünürlüğü belirleyen önemli bir unsur hâline gelmiştir (Maslow, 1943). Statü aracılığıyla bireyler yalnızca belirli bir konum edinmekle kalmaz, aynı zamanda bu konumun sağladığı sosyal prestij sayesinde toplumsal etkileşimlerde avantaj elde ederler. Dolayısıyla, statü hem bireysel gelişim hem de toplumsal yapı açısından çok katmanlı ve kritik bir değişken olarak değerlendirilmelidir (Ceylan, 2011; Büyükbayraktar vd., 2018).

1.1. Kuramsal Çerçeve

Türkiye'de yapılan çalışmalar, statü ile ilgili çalışmaların özellikle öğretmenlerin statü kaygıları üzerinden ilerlendiğini göstermektedir (Kovan, 2023; Çalışkan, 2024; Altaş, 2024). Ancak yapılan çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının tamamı, doğrudan statüye verilen önemden ziyade sosyal statüyü ya da statüye ilişkin kaygıları değerlendirmeye yöneliktir. Bu durum, bireylerin statüye atfettikleri değeri ve bu değer psikolojik, sosyal ya da davranışsal yansımalarının anlaşılmasına engel oluşturmaktadır. Dolayısıyla, statüye verilen önemi doğrudan ölçen geçerli ve güvenilir bir aracın geliştirilmesi hem bu kavramın daha net bir şekilde anlaşılmasına katkı sağlayacak hem de statü ile ilişkili diğer değişkenlerin daha sağlıklı yorumlanmasına imkân tanıyacaktır.

Yapılan diğer araştırmalarda ise bireylerin sosyal statü algılarını incelemeye (Güler & Turkay, 2021) ve toplumsal düzeyde statünün bireylerin yaşamındaki yerini ve etkisini ortaya koymaya odaklanıldığı görülmektedir (Cebeci, 2024; Taş, 2022; Özdemir, 2020). Bu çalışmalar, statünün bireylerin toplumsal kimliklerini nasıl şekillendirdiğini ve sosyal etkileşimler üzerindeki belirleyici rolünü anlamamıza katkı sunmaktadır. Ancak bu araştırmaların odak noktası genellikle statünün algılanışı ve toplumsal düzlemdeki yansımalarıyla sınırlı kalmakta; bireylerin statüye verdikleri önemin psikolojik boyutuna, yani statünün bireysel düzeyde nasıl anlamlandırıldığına ve içsel motivasyonlarla nasıl ilişkilendirildiğine yeterince ışık tutmamaktadır. Bu nedenle, statüye verilen önemi merkeze alan çalışmaların çoğaltılması; hem birey-toplum etkileşimini daha kapsamlı biçimde analiz etmeyi mümkün kılacak hem de statüye ilişkin gelişen tutum ve davranışların altında yatan dinamiklerin daha iyi anlaşılmasına zemin hazırlayacaktır. Bu bağlamda, Rigoli ve Mirolli (2024) tarafından geliştirilen The Status Importance Scale statüye verilen önemi tek boyutta ölçen kullanışlı ve güçlü bir araç olarak dikkat çekmektedir. Orijinal çalışmada, ölçek İngiltere'de beş farklı çalışma yapılarak test edilmiş ve yüksek düzeyde geçerlik ve güvenilirlik değerleri elde edilmiştir. SIS'nin Türkçeye uyarlanması, hem psikolojik değerlendirme araçlarına hem de uygulamalı alanlara önemli katkılar sunacaktır.

Türkiye'de statü kavramına yönelik çeşitli psikometrik ölçme araçları geliştirilmiş ya da farklı dillerden Türkçeye uyarlanmıştır. Örneğin, Sürücü, Maşlakcı ve Ertan (2022) tarafından Türkçeye uyarlanan Statü Kaygısı Ölçeği, bireylerin statüye ulaşamama ya da statü kaybı konusundaki endişelerini ölçmeyi hedeflemektedir. Benzer şekilde, Turkay (2018) tarafından uyarlanan Öznel Sosyal Statü Ölçeği, bireylerin kendi sosyal statülerine ilişkin algılarını değerlendirmektedir. Bunun yanı sıra, belirli mesleki gruplar özelinde Meirkulova ve Gelişli (2021) tarafından geliştirilen Öğretmenlik Mesleğinin Statüsüne Yönelik Algı Ölçeği, öğretmenlerin toplum içindeki konumlarına dair algılarını ölçmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, Uzman (2002) tarafından geliştirilen Genişletilmiş Ego Kimlik Statüleri Ölçeği ise bireyin kimlik gelişimi süreçlerini değerlendirirken dolaylı olarak statüyle ilgili bazı göstergelere temas etmektedir. Ancak mevcut ölçme araçlarının odak noktası genellikle statü algısı, statüye dair

kaygı ya da meslek özelinde statü ile sınırlı kalmıştır. Bireylerin sosyal statüye ne derece önem verdiğini, statünün bireysel değer sistemlerindeki yerini ve yaşam tercihlerine etkisini doğrudan ele alan bir ölçeğin eksikliği dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, Statü Önem Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması, alanyazındaki bu boşluğu doldurmak açısından anlamlı ve yerinde bir girişimdir. Ölçeğin uyarlanması ile özellikle ergenlik ve genç yetişkinlik dönemlerinde yoğun olarak yaşanan kimlik gelişimi, sosyal karşılaştırmalar ve aidiyet ihtiyacı gibi süreçler daha iyi anlaşılabilir. Statüye verilen önem, bireylerin özsaygı düzeyleri, başarı motivasyonları ve sosyal ilişkileri üzerinde belirleyici olabildiğinden, bu ölçüm aracı hem bireysel danışmanlık süreçlerinde hem de grup temelli psikoeğitsel çalışmalarda etkili bir araç olarak kullanılabilir. Bu araştırmanın amacı, Status Importance Scale (SIS) adlı ölçeği Türkçeye uyarlamak ve bu formun Türkiye'de yaşayan yetişkinler örnekleminde geçerlik ve güvenirlik analizlerini gerçekleştirmektir.

2. YÖNTEM

Yürütülen araştırma bir ölçek uyarlama çalışmasıdır. Bu bölümde araştırmanın amacına uygun olarak ölçek uyarlama ve işlem süreçlerine yer verilmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu 18 yaş ve üstü 191 kadın (%75,2), 63 erkek (%24,8) olmak üzere toplamda 254 katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcıların yaşları 18 ile 58 arasındadır ve katılımcıların yaş ortalaması 'tır (SD=8.40).

Çalışma grubu, 18 yaş ve üzeri 165 kadın (%74.6) 56 erkek (%25.4) 221 katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcıların yaşları 18 ile 58 arasındadır ve katılımcıların yaş ortalaması 28,36'dır. (SD = 8.40) Ölçüt bağıntılı geçerlik analizleri kapsamında, bu gruba ek olarak 40 kadın (%74.0), 14 erkek (%25.9) olmak üzere 54 kişilik bağımsız bir örneklem daha çalışmaya dahil edilmiştir. Böylece çalışmanın farklı analizlerinde toplamda 275 katılımcıdan elde edilen veriler kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Statü Önem Ölçeği (The Status Importance Scale)

Statü Önem Ölçeği, Francesco Rigoli ve Marco Mirolli (2024) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinal adı "The Status Importance Scale" olarak belirtilmiştir. 5'li Likert tipinde (1 = "Kesinlikle Katılmıyorum", 5 = "Kesinlikle Katılıyorum") toplamda 10 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçekteki ilk beş madde doğrudan statüye verilen önemi yansıtırken, son beş madde ters maddeler şeklinde formüle edilmiştir. Bu ters maddeler, ölçeğin iç tutarlılığını ve madde duyarlılığını artırmayı hedeflemektedir. Ölçekte "Sosyal statüye çok önem veririm" ve "Sosyal statümü iyileştirmek ya da korumak için büyük bir çaba sarf ederim" şeklinde maddeler bulunmaktadır. Ölçeğin geliştirme süreci beş aşamada tamamlanmıştır. İlk çalışma, ölçeğin iç tutarlılığını ve faktör yapısını değerlendirmek amacıyla 130 katılımcı ile yürütülmüştür. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonuçları ölçeğin tek faktörlü yapısını desteklemiş; tüm maddelerin faktör yüklerinin 0.50'nin üzerinde olduğu görülmüştür. Ölçeğin iç tutarlılığı yüksek düzeyde bulunmuş ve hiçbir madde elenmemiştir. İkinci çalışmada, 300 katılımcıdan elde edilen verilerle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiş ve tek boyutlu modelin yüksek uyum indekslerine sahip olduğu (CFI = 1.00; RMSEA = 0.043) saptanmıştır. Ayrıca, 100 katılımcıya ölçek iki ay arayla yeniden uygulanmış ve test-tekrar test güvenirliği $r = .778$ düzeyinde bulunarak ölçeğin zaman içindeki tutarlılığı gösterilmiştir. Üçüncü çalışmada, ölçeğin geçerliği incelenmiştir. Yakın ilişkili (örn. gösterişçi tüketim, başarı, sosyal

karşılaştırma yönelimi) ve ilişkili olmaması beklenen (örn. kişilik özellikleri, evrensel değerler) yapılarla korelasyonlar test edilmiştir. Elde edilen bulgular, ölçeğin hem yakınsak (convergent) hem de ayırışan (discriminant) geçerliğe sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca, gösterişçi tüketim davranışını en güçlü yordayan değişkenin SIS puanı olduğu görülmüş ve bu sonuç ölçeğin eş zamanlı (concurrent) geçerliğini desteklemiştir. Dördüncü çalışmada, SIS puanlarının gündelik yaşam aktiviteleriyle ilişkisi test edilmiştir. Sonuçlar, statü ile ilişkili davranışlara (alışveriş, sosyal medya kullanımı, dış görünüme önem verme, çalışma/öğrenim gibi) daha fazla önem atfeden bireylerin SIS puanlarının yüksek olduğunu göstermiştir. Böylece ölçeğin bireylerin davranışsal eğilimlerini yordama gücü doğrulanmıştır. Son olarak beşinci çalışmada, Statü Önem Ölçeği ile statü kaygısı arasında kuramsal düzeydeki ayırım ampirik olarak test edilmiştir. SIS ile statü kaygısı ölçekleri arasında orta düzeyde bir korelasyon saptanmış, ancak faktör analizinde iki yapının bağımsız faktörler olarak ayrıştığı görülmüştür. Ayrıca, ölçeğin yaş ve cinsiyet açısından yapı geçerliğinin (ölçüm değişmezliğinin) sağlandığı da doğrulanmıştır. Tüm bu aşamalar sonucunda SIS'in psikometrik açıdan geçerli, güvenilir ve teorik temeli sağlam bir ölçme aracı olduğu ortaya konmuştur.

Gösterişçi Tüketim Eğilimi Ölçeği (Conspicuous Consumption Orientation Scale)

Gösterişçi Tüketim Eğilimi Ölçeği, Roy Chaudhuri, Mazumdar ve Ghoshal (2011) tarafından geliştirilmiş; Aslan (2021) tarafından Türkçeye uyarlaması gerçekleştirilmiştir. Gösterişçi Tüketim Eğilimi Ölçeği 6'lı likert tipinde (1= "Kesinlikle Katılmıyorum", 6= "Kesinlikle Katılıyorum"), 10 maddeli ve tek boyuttan oluşmaktadır. Türkçe uyarlama çalışmasına yaşları 18 ile 27 ve üzeri arasında değişmekte olan 336'u kadın, 148'i erkek olmak üzere toplamda 484 kişi katılmıştır. Ölçeğin güvenirlik analizi sonucunda Cronbach's alfa iç tutarlılık katsayısı 0.88 olarak hesaplanmıştır. Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda, Gösterişçi Tüketim Eğilimi Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik açısından önemli bir ölçüm aracı olduğunu ortaya koymuştur (Aslan, 2021).

İşlem

Bu çalışmada, öncelikle Francesco Rigoli ve Marco Mirolli (2024) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlanabilmesi amacıyla yazarlardan e-posta aracılığıyla resmi izin alınmıştır. İzin sürecinin ardından, ölçek maddeleri beş bağımsız alan uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Bu çeviriler, üç uzman tarafından içerik açısından incelenmiş ve ortak bir görüşle birleştirilerek Türkçe taslak form oluşturulmuştur. Ardından, bu taslak form, hem İngilizceye hem de Türkçeye hâkim üç uzman tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiş ve geri çeviri yöntemiyle elde edilen İngilizce metin, orijinal ölçek ile karşılaştırılarak anlam tutarlılığı değerlendirilmiştir. Geri çeviri ile orijinal maddeler arasında yeterli anlam uyumu sağlandığında, Türkçe ifadelerin dil doğruluğu ve anlaşılabilirliğini değerlendirmek üzere iki Türk dili uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Dil ve üslup açısından düzenlenen Türkçe ölçek, uygulanabilirliğini test etmek amacıyla 10 kişilik bir katılımcı grubuna pilot olarak uygulanmıştır. Pilot uygulama sonuçlarına göre, dil uzmanlarının ek görüşleri doğrultusunda ölçeğin son hâli oluşturulmuştur. Tüm süreç boyunca bilimsel araştırma etiği ilke edinilmiş; katılımcılara sosyal medya platformları ve iletişim araçları (WhatsApp, Telegram vb.) üzerinden ulaşılmıştır. Uygulama öncesinde katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu sunulmuş ve çalışma, gönüllülük esasına dayalı olarak gizlilik ilkeleri çerçevesinde yürütülmüştür.

3. BULGULAR

3.1. Yapı Geçerliği

Bir ölçme aracının kavramsal ya da kuramsal yapısını test etmek amacıyla en yaygın kullanılan istatistiksel yöntemlerden biri doğrulayıcı faktör analizidir (DFA). DFA, gözlenen değişkenlerin önceden belirlenmiş gizil yapılarla ne derece örtüştüğünü test etmeye yönelik bir analiz türüdür. Bu analiz kapsamında, oluşturulan modelin verilerle ne ölçüde uyum sağladığı değerlendirilir. Bu çalışmada, Statü Önem Ölçeği'ne yönelik DFA uygulanarak maddelerin tanımlanan faktör yapısına uygunluğu, faktör yüklerinin anlamlılığı ve yapı geçerliği incelenmiştir. Literatürde kabul edilen ölçütlere göre, .32 ve üzeri faktör yüklerinin yeterli düzeyde olduğu ve maddenin teorik yapıya anlamlı katkı sunduğu kabul edilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2001).

Statü Önem Ölçeği'nin tek faktörlü yapısını test etmek amacıyla birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiş; analiz kapsamında RMSEA, SRMR, CFI, GFI ve NFI gibi uyum indeksleri hesaplanmıştır. Analize ilişkin bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Birinci düzey doğrulayıcı faktör analizine ait uyum değerleri

Düzye	X ²	df	X ² /df	RMSEA	NFI	GFI	CFI	SRMR
1. Düzey	89,789	33	2,72	0.08	0.93	0.93	0.95	0.04

Tablo 2'de, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonucunda tek boyutlu ve on maddelik Statü Önem Ölçeği'nden elde edilen uyum indeksleri sunulmuştur. Elde edilen bu değerlerin model uyumu açısından yeterliliğini değerlendirebilmek amacıyla, Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller'in (2003, s. 52) belirttiği uyum kriterleri esas alınarak yorumlama yapılmıştır.

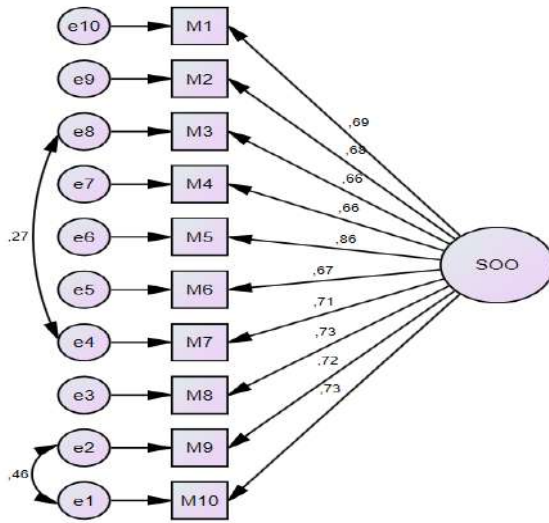
Tablo 2. DFA'ya ilişkin uyum indekslerinin değerlendirilmesi

Uyum Ölçüleri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Elde Edilen Uyum Değerleri
X ² /sd	0 ≤ X ² /df ≤ 2	2df ≤ c2 ≤ 5df	2,72
RMSEA	0 ≤ RMSEA ≤ 0.05	0.05 ≤ RMSEA ≤ 0.08	0.08
SRMR	0 ≤ SRMR ≤ 0.05	0.05 ≤ SRMR ≤ 0.10	0.04
CFI	0.95 ≤ CFI ≤ 1.00	0.90 ≤ CFI ≤ 0.97	0.95
GFI	0.90 < GFI < 1.00	0.85 < GFI < 0.90	0.93
NFI	0.95 ≤ NFI ≤ 1.00	0.90 ≤ NFI < 0.9	0.93

Tablo 2'de sunulan birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, Statü Önem Ölçeği'nin uyum indeksleri incelendiğinde ölçeğin genel olarak iyi ve kabul edilebilir düzeyde

uyum sağladığı görülmektedir. CFI değeri iyi uyum aralığında yer alırken, C2/df, RMSEA, SRMR, NFI ve GFI değerleri kabul edilebilir uyum düzeyindedir. Bu bulgular doğrultusunda, ölçeğin tek boyutlu yapısının doğrulayıcı faktör analizi açısından kabul edilebilir bir model uyumu sergilediği söylenebilir. Ayrıca, Şekil 1’de Statü Önem Ölçeği’ne ilişkin birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi diyagramı ile birlikte C2/df, RMSEA, SRMR, NFI, CFI ve GFI gibi temel uyum indekslerine yer verilmiştir.

Şekil 1. Statü önem ölçeğine ait birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi diyagramı

Şekil 1’de, Statü Önem Ölçeği’nin (SÖÖ) tek boyutlu yapısına ilişkin doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonuçları yer almaktadır. Ölçek maddeleri (M1–M10) ile gizil değişken (SÖÖ) arasındaki faktör yükleri incelendiğinde, tüm maddelerin yüklerinin .66 ile .86 arasında değiştiği görülmektedir. Literatürde .32 ve üzeri faktör yüklerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu belirtilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2001). Bu bağlamda, tüm maddelerin ölçtükleri yapıyla anlamlı ve yeterli düzeyde ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. En yüksek faktör yükü .86 ile M5 maddesine, en düşük ise .63 ile M3 maddesine aittir. Elde edilen bulgular, ölçek maddelerinin teorik yapı olan “statü önemi” kavramını temsil etmede yeterli katkı sağladığını ve ölçeğin yapı geçerliğinin desteklendiğini ortaya koymaktadır.

3.2. Ölçüt Bağıntılı Geçerliği

Ölçüt bağıntılı geçerlik, bir ölçme aracının belirli bir kriter ya da ölçüt ile olan ilişkisini inceleyerek, söz konusu aracın geçerliliğini değerlendirmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu yöntem, ölçeğin dış dünyadaki karşılıklarıyla ne ölçüde tutarlı olduğunu ortaya koyar (Guilford & Fruchter, 1973). Statü Önem Ölçeği’nin ölçüt bağıntılı geçerliğini belirlemek amacıyla yürütülen çalışmada, 54 katılımcıya hem Statü Önem Ölçeği hem de Gösterişçi Tüketim Eğilimi Ölçeği uygulanmıştır. İki ölçekten elde edilen puanlar arasındaki ilişki analiz edilmiş ve sonuçlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Ölçüt bağıntılı geçerlik değerleri

Değişkenler	1	2
1- Statü Önem Ölçeği	1	
2- Gösterişçi Tüketim Eğilimi Ölçeği	,42**	1

** $p < .01$

Statü Önem Ölçeği'nin ölçüt bağıntılı geçerliği, benzer yapıları ölçen diğer psikometrik araçlarla olan korelasyonlar incelenerek değerlendirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, Statü Önem Ölçeği ile Gösterişçi Tüketim Eğilimi Ölçeği arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .42$, $p < .01$). Bu bulgu, statü kavramının farklı bir yönünü değerlendiren bir başka ölçme aracıyla ölçeğin beklenen şekilde ilişkili olduğunu ve kuramsal çerçeveye uyumlu sonuçlar verdiğini ortaya koymaktadır.

3.3. Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığı ve maddeler arası homojenliğin sağlanıp sağlanmadığını değerlendirmek amacıyla Cronbach Alfa katsayısı incelenmiştir. Cronbach Alfa, 0 ile 1 arasında değişen bir değer almakta olup, .70'in üzerindeki değerler genellikle güvenilir olarak kabul edilmektedir (Gerbing & Anderson, 1988). Statü Önem Ölçeği'ne ait Cronbach Alfa katsayıları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Statü önem ölçeği için cronbach alpha güvenirlilik değerleri

Ölçek	Madde Sayısı	Cronbach Alpha Değeri
Statü Önem Ölçeği	10	,88

180

Tablo 5 incelendiğinde, Statü Önem Ölçeği'nin tamamı için Cronbach Alfa katsayısının .88 olduğu görülmektedir. Cronbach Alfa değerinin .80'in üzerinde olması, ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır (Özdamar, 2004). Bu doğrultuda, ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğu ve güvenilirliğinin güçlü düzeyde olduğu söylenebilir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Francesco Rigoli ve Marco Mirolli (2024) tarafından geliştirilen Statü Önem Ölçeği'nin (Status Importance Scale - SIS) Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, ölçeğin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapı geçerliği kapsamında yürütülen doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonucunda, ölçeğin tek boyutlu yapısı doğrulanmış ve iyi ile kabul edilebilir aralıklarda uyum indekslerine ulaşılmıştır ($CFI = .95$, $RMSEA = .08$, $SRMR = .04$). Bu bulgu, ölçeğin orijinal formuyla tutarlı biçimde Türkçe formunun da tek faktörlü bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Maddelerin faktör yüklerinin .63 ile .86 arasında değişmesi, her bir maddenin statü önemi yapısını yeterli düzeyde temsil ettiğini ortaya koymuştur.

Ölçüt bağıntılı geçerlik analizleri sonucunda, Statü Önem Ölçeği ile Gösterişçi Tüketim Eğilimi Ölçeği arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r = .42$; $p < .01$) bulunmuştur. Bu bulgu, bireylerin statüye verdikleri önemin, gösterişçi tüketim davranışlarıyla bağlantılı

olduğunu ve SIS'in benzer yapıları yordayabildiğini göstermektedir. Bu sonuç, Rigoli ve Mirolli'nin orijinal çalışmasında elde edilen bulgularla da paralellik göstermektedir.

Güvenirlilik analizinde hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .88 olup, bu değer ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir. Ölçek maddeleri arasında anlamlı ve tutarlı bir iç yapı bulunması, SIS'in bireylerin statüye verdiği önemi ölçmede istikrarlı bir araç olduğunu desteklemektedir.

Bu araştırmanın bulguları doğrultusunda birkaç önemli sonuç ortaya çıkmaktadır. İlk olarak, Türk kültürel bağlamında bireylerin statüye verdikleri önemi ölçen geçerli ve güvenilir bir aracın psikolojik ölçme literatürüne kazandırıldığı söylenebilir. Bu ölçek, bireylerin sosyal statüye atfettikleri değerleri doğrudan ve kısa sürede değerlendirebilmek açısından pratik bir ölçüm aracı niteliğindedir. İkinci olarak, SIS'in genç yetişkinlik dönemindeki bireylerin sosyal karşılaştırmalar, kimlik gelişimi ve başarı motivasyonları gibi alanlarla ilgili araştırmalarda kullanılması, hem kuramsal hem de uygulamalı çalışmalar açısından önemli katkılar sunabilir.

Bu çalışmanın bulguları doğrultusunda, gelecekte yapılacak araştırmalara ve uygulamalara yönelik bazı öneriler sunulabilir. Öncelikle, Statü Önem Ölçeği'nin farklı yaş gruplarında, özellikle ergenlik ve ileri yetişkinlik dönemlerinde uygulanarak geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yapılması, statüye verilen önemin yaşam döngüsü boyunca nasıl değiştiğini anlamaya katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte, ölçeğin farklı kültürel bağlamlarda da uygulanması önerilmektedir. Böylece statü algısının ve statüye verilen önemin kültürel farklılıklar temelinde nasıl çeşitlendiği anlaşılabilir ve çapraz kültürel karşılaştırmalar yapılabilir. Ayrıca, SIS'in bireylerin sosyal statüye yükledikleri değerlerin psikolojik yansımalarını incelemek amacıyla bireysel danışmanlık, kariyer danışmanlığı ve grup temelli psiko-eğitsel çalışmalarda kullanılması faydalı olacaktır. Ölçeğin; akademik başarı, özsaygı, yaşam doyumu, sosyal medya kullanımı ve tüketim davranışları gibi değişkenlerle olan ilişkisini konu edinen ileri düzey modelleme çalışmalarında kullanılması da hem kuramsal hem de uygulamalı bilgi birikimine önemli katkılar sağlayacaktır.

Sonuç olarak, Statü Önem Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması süreci başarıyla tamamlanmış, ölçeğin geçerli, güvenilir ve teorik olarak sağlam bir yapıya sahip olduğu kanıtlanmıştır. Bu yönüyle SIS, sosyal psikoloji, psikolojik danışmanlık, sosyoloji ve eğitim bilimleri gibi pek çok alanda kullanılabilecek nitelikli bir araç olarak alanyazına katkı sunmaktadır.

5. KAYNAKLAR

- Altaş, N. (2024). Sınıf öğretmenlerinin statü kaygıları ile iş yaşam kaliteleri arasındaki ilişki düzeyi.
- Anderson, C., Hildreth, J. A. D., & Howland, L. (2015). Is the desire for status a fundamental human motive? A review of the empirical literature.
- Aslan, M. (2021). Gösterişçi Tüketim Eğilimi Ölçeği'nin (GTE) Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *İktisadi İdari Ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 6(15), 271-281. <https://doi.org/10.25204/iktisad.848114>
- Cebeci, A. (2024). *Bireylerin Sosyal Sağlık Düzeyinde Sosyal Statünün Rolü: Kocaeli İli Örneği= The Role of Social Status at Individuals' Social Health Level: The Case of Kocaeli Province* (Master's thesis, Sakarya Üniversitesi).
- Ceylan, T. (2011). Toplumsal Sistem Analizinde Toplumsal Statü ve Rol. *Journal of Graduate School of Social Sciences*, 15(1).

- Ceylan, T. E., & Kardaş, T. (2020). Kimlik-Güvenlik İlişkisini Anlamak: Toplumsal Kimlik, Sosyal Psikoloji ve Toplumlar-Arası Güvenlik İkilemi. *Bilig*, (94), 189-215.
- Çalışkan, A. (2024). Öğretmenlerin statü kaygıları ile iş memnuniyeti arasındaki ilişki.
- Çaylak, M. (2023). Sosyal Kimlik İnşasında Damgalanmanın Rolü. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD)*, 9(18), 1-22. <https://doi.org/10.25306/skad.1232277>
- Gerbing, D. W., & Anderson, J. C. (1988). An updated paradigm for scale development incorporating unidimensionality and its assessment. *Journal of marketing research*, 25(2), 186-192.
- Girgin Büyükbayraktar, Ç., Bozgeyikli, H., & Kesici, Ş. (2018). Gençlerin Psikolojik İhtiyaçları Nelerdir?. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(1), 11-26. <https://doi.org/10.26466/opus.395945>
- Guilford, J. P., & Fruchter, B. (1973). *Fundamental statistics in psychology and education* (5th ed.). McGraw-Hill.
- Güler, Y. E., & Turkay, H. (2021). Spor Lisesi Öğrencilerinin Sosyal Statü Algılarının İncelenmesi Özet. *Journal Of Rol Sport Sciences Volume*, 2(1).
- Günler, O. E. (2022). Yaşlılıkta toplumsal eşitsizlik. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(4), 350-360.
- İnce, M. (2017). Toplumsal tabakalaşma ve eşitsizlik. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 294-319.
- Kovan, N. (2023). Öğretmenlerin statü kaygı düzeyleri.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396. <https://doi.org/10.1037/h0054346>
- Meirkulova, A. ve Gelişli, Y. (2021). Öğretmenlik mesleğinin statüsüne yönelik algı ölçeği: bir ölçek geliştirme çalışması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(2), 1145-1172.
- Özdamar, K. (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*, (Genişletilmiş 5. Baskı.) Eskişehir: Kaan Kitapevi.
- Özdemir, C. (2018). Türkiye'de Yükseköğretimin Yaygınlaşmasının Toplumsal Tabakalaşmaya Etkisi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 542-551.
- Rigoli, F., & Mirolli, M. (2024). The Status Importance Scale: Development and validation of a self-report questionnaire for measuring how much people care about status. *British Journal of Psychology*, 115(4), 683-705.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23–74.
- Sürücü, L., Maşlakçı, A. ve Ertan, S. Ş. (2022). Statü Kaygısı Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 25(1), 226-235.
- Şahin, O., & Nasır, S. (2019). Objektif ve Sübjektif Sosyal Statü Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Journal of Economy Culture and Society*(59), 143-156. <https://doi.org/10.26650/JECS2018-0013>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics* (4th ed.). Allyn & Bacon.

- Taş, E. S. (2022). *Sosyal Hareketlilik Sürecinde Toplumsal Konumların Aktarımı: Kayseri Orneği* (Master's thesis, Necmettin Erbakan University (Turkey)).
- Turkay, H . (2018). Öznel Sosyal Statü Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7 (4), 2391-2403.
- Turner, B. S. (2000). Statü (K. İnan, Çev.). Doruk Yayımcılık.
- Uzman, E. (2002). *Sosyal destek düzeyleri farklı üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre kimlik statüleri* (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yalçın, E. (2019). Toplumsal tabakalaşma sistemlerinin genel incelemesi. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 8(20), 158-179
- Yılmaz, M. (2023). Statü Endişesi. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*(49), 343-350. <https://doi.org/10.21497/sefad.1313353>